VEEN|HUIS|HOTEL

Inleiding

Het Drentse veenlandschap, met eeuwenoude verhalen en weerbarstige toegankelijkheid, was 200 jaar geleden, na grootschalige veenafgravingen, niet meer dan 'woeste grond' waar niets op wilde groeien. Tegelijkertijd heerste er in de steden in de na-napoleontische tijd grote armoede. Tegen die achtergrond werd in Veenhuizen begonnen met de bouw van drie grote gestichten voor weeskinderen, landlopers en bedelaars. In de gedachte van de Verlichting werd getracht deze armen door disciplinering en zware landarbeid zelfredzaam te maken. Dagelijks een warme maaltijd, leerplicht en gezondheidszorg voor iedereen waren onderdeel van het ideaal van generaal van den Bosch, visionair grondlegger van de Maatschappij van Weldadigheid. Veenhuizen stond met dit programma aan de basis van de huidige welvaartsstaat.

In juli 2021 kregen vier Koloniën van Weldadigheid, waaronder Veenhuizen, de UNESCO werelderfgoedstatus voor het bijzondere cultuurlandschap, ontstaan in deze 'proefkoloniën'. De kolonie Frederiksoord was vooral de eerste testlocatie voor de Maatschappij van Weldadigheid. In Veenhuizen lag, naast het grootschalige sociale experiment, de grootste ambitie op het gebied van de vernieuwing van de landbouw. Door toenemende activiteiten van de mens staat nu, na twee eeuwen intensief gebruik, dit 'aangelegde' landschap opnieuw onder druk.

Het project VEEN|HUIS|HOTEL wil vanuit de historische achtergrond van de Koloniën van Weldadigheid een bijdrage leveren aan de discussie over de huidige relatie mens-landschap. In gesprek met boeren, natuurbeheerders, ontwerpers, architecten en overheden zal de focus komen te liggen op circulaire bouw met lokale materialen, geïnspireerd op de autarkie van de oorspronkelijke kolonie Veenhuizen.

Het plan

VEEN|HUIS|HOTEL wil acht uitdagende, tijdelijke bouwwerken neerzetten waarin overnacht kan worden. Deze 'hotelkamers' worden op duurzame, energiezuinige wijze en met lokale materialen gebouwd. Naast gerenommeerde ontwerpers, kunstenaars en architecten nodigt VEEN|HUIS|HOTEL ook een aantal jonge ontwerpers uit. De geselecteerde plannen moeten in ieder geval aan de volgende criteria voldoen: de duurzaamheid van het gebruikte materiaal is doorslaggevend, de constructie is licht, energieneutraal en de bouw wordt nagenoeg zonder stikstofuitstoot gerealiseerd.

VEEN|HUIS|HOTEL zoekt voor het project ideologisch de verbinding met drie partijen; boeren, bouwers en overheden. Voor de boeren geldt dat de aanplant van 'bouwmaterialen', zoals vlas, hennep en hout, een alternatief kan zijn voor de intensieve veeteelt en veevoerproductie. Voor bouwers kan het aanbod van lokaal geteeld duurzaam materiaal, zowel in prijs als beschikbaarheid, van levensbelang worden in de door de rijksoverheid gestelde bouwopdracht voor de komende jaren. Lokale overheden kunnen door financiële ruimte en door experimenten te stimuleren de bouw en de landbouw duurzaam tot bloei brengen.

Ambitie

Door middel van plaatsing van acht tijdelijke bouwwerken wil VEEN|HUIS|HOTEL een bijdrage leveren aan de discussie over een duurzame landbouw en een duurzame bouw. VEEN|HUIS|HOTEL ontwikkelt, door de opzet van dialogen en ontwerpsessies, toekomstscenario's die een nieuw perspectief bieden op de relatie mens-landschap. Vanwege de bijzondere geschiedenis van de kolonie is Veenhuizen bij uitstek geschikt als lokatie waar de planning en inrichting van de toekomst van start kan gaan

VEEN|HUIS|HOTEL kiest doelbewust voor bouwwerken met een uitdagende vorm om daarmee een breder, cultureel geïnteresseerd publiek uit te dagen. Door een overnachting te boeken, of een tocht langs de acht objecten te maken, kan niet alleen ervaren worden wat duurzaam bouwen inhoudt; het gebruik van bijzondere materialen levert nieuwe visuele vormen van ontwerpen en een nieuwe artistieke vrijheid op. De voorbeeld- en bewustwordingsfunctie van het project kan daarnaast de vrijetijdseconomie aanzetten duurzaamheid in het toekomstige toerismepakket te integreren.

Planpartners
Het project VEEN|HUIS|HOTEL wordt opgezet en georganiseerd door twee partijen; KETTER&Co en Hotel Restaurant Bitter en Zoet.

KETTER&Co is een collectief van makers en denkers dat streeft naar een duurzame samenleving door het stellen van relevante vragen. Via ontwerpend onderzoek richt KETTER&Co zich op lokale agenda's, praktijken, verhalen en materialen, en benadrukt het belang van het betrekken van toekomstige generaties. KETTER&Co -een kunstenaar, designers, een antroploog en cultuurhistoricus- zijn en werken met denkers, strategen en makers, doen onderzoek en veldwerk, verbinden en doceren, en zetten zich in voor systeemverandering.
KETTER&Co heeft door het project 'Collectie Veenhuizen' en de daaruit voortvloeiende 'VEENlijn' een sterke binding met Veenhuizen opgebouwd.

Hotel Restaurant Bitter en Zoet is een driesterrenhotel in een aantal voormalige dienstwoningen en het hospitaal van Veenhuizen. De oorspronkelijke panden, met namen als 'Toewijding', 'Bitter en Zoet', 'Plichtgevoel' en 'Vertrouw op God', zijn met elkaar verbonden door middel van een moderne constructie met veel glas, waardoor een licht en sfeervol geheel is ontstaan.
Bitter en Zoet heeft zich de afgelopen 14 jaar ontwikkeld tot een goed lopend bedrijf met een stevige positie in het lokale en regionale toeristische aanbod; eigenzinnig, inspirerend en verbonden met de historie van Veenhuizen en de Koloniën van Weldadigheid. Rik Dortmond en Loes Talens, eigenaren van Bitter en Zoet èn inwoners van Veenhuizen, vinden het belangrijk om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van het dorp, VEEN|HUIS|HOTEL past binnen deze visie.

De samenwerking tussen Ketter&co en Bitter en Zoet bestaat al sinds 2011 en heeft een aantal mooie gezamenlijke projecten opgeleverd, waaronder de Worst en Wol-weekenden, het Pauperhotel en de Collectie Veenhuizen-winkel.
Stichting KETTER&Co neemt in de gezamenlijke organisatie de zakelijke en artistieke leiding op zich en is daarnaast penvoerder. Bitter en Zoet is verantwoordelijk voor de exploitatie. De uitvoering en bouwkundige begeleiding wordt in handen gegeven van een deskundige externe partij.

Overnachtingen
De activiteiten die samenhangen met het verblijf worden gefaciliteerd door Hotel Restaurant Bitter en Zoet. Voor de uitvoering wordt een extra medewerker aangetrokken die verantwoordelijk is voor de marketing en promotie, sociale media en voor het beheer van het online prijs- en reserveringssysteem. Het hotel is de 'landingsplek' voor de gasten van waaruit ze met een speciaal ontwikkeld pakket, aan de hand van een routekaart, naar de gereserveerde VEEN|HUIS|HOTEL-accomodaties vertrekken.

Activiteiten
Gedurende de zomer van 2023 organiseert KETTER&Co een aantal dialogen en ontwerpsessies geïnspireerd op de aard van de verschillende bouwwerken. Natuurinclusief bouwen en lokaal geoogste grondstoffen, het belang en onderhoud van het Fochteloërveen, de relatie natuur en boeren, nieuwe kansen voor de boeren in Veenhuizen, spelen in de dialogen een belangrijke rol. De dialogen vinden plaats in het Gevangenismuseum in Veenhuizen, daar zullen ook de resultaten van de ontwerpsessies tentoongesteld worden.

De uitdagingen in het gebied, de relatie mens-landschap, zijn net als 200 jaar geleden actueel, al zijn de accenten verschoven; van armoede en het in cultuur brengen van woeste gronden naar het problematische beheer van het agrarische landschap en de natuur. In Veenhuizen zijn de verhoudingen tussen boeren, natuurorganisaties en overheden anders dan elders in het land, er vindt overleg plaats. Dit biedt een uitgelezen kans om over toekomstscenario's in gesprek te gaan en de rol die boeren kunnen spelen bij landschaps- en natuurbeheer. De huidige uitdagingen zijn niet meer binnen één vakgebied op te lossen. Dit lukt alleen door met elkaar -met instituties èn 'rebellen'- naar verbinding te zoeken. Zo kunnen de Koloniën van Weldadigheid èn Veenhuizen zich opnieuw positioneren als inspirerend utopisch experiment: de proefkolonie 2.0.

Begroting uitgaven

1 Ontwikkelingskosten	
1.1 Projectplan en opzet organisatie	6,000
1.2 Oproep ontwerpers en ontwerpvergoeding 20 inzenders	10,000
1.3 Presentatiedag projecten	1,000
1.4 Voorbereiding productie	3,500
1.5 Locatiekosten en vergunningen	3,500
Totaal voorbereidingskosten	**24,000**
2 Organisatiekosten uitvoeringsfase	
2.1 Zakelijke en artistieke leiding	5,000
2.2 Fondsenwerving en advisering	5,000
2.3 Verzekeringen	500
2.4 Kantoorkosten en overige organisatiekosten	1.000
2.5 Kilometervergoedingen, reis- en verblijf	2,500
Totaal organisatiekosten	**14,000**
3 Productie en logistiek	
3.1 Bouw prefabfase, 8 projecten	68,000
3.2 Lokatiebouw en transport, 8 projecten	32,000
3.3 Water, sanitair, elektra, 8 projecten	20,000
3.4 Productieleiding en bouwbegeleiding	5,000
Totaal productie en logistiek	**125,000**
4 Exploitatiekosten	
4.1 168 overnachtingen, 50 euro, 70% bezetting	47,040
4.2 Opzet reserveringssysteem	2,500
4.3 Personele inzet exploitatie	15,000
4.4 Reparatie en onderhoud	2,500
Totaal exploitatiekosten	**67,040**
5 Randprogramma	
5.1 Randprogramma,	6.000
5.2 Educatie en participatie	4,000
Totaal randprogramma	**10,000**
6 Marketing en publiciteit	
6.1 Advertentiekosten	500
6.2 Ontwerpkosten en drukwerk	4,000
6.3 Beheer sociale media	1,500
6.4 Ontwikkeling routes	2,500
6.5 Verslaglegging en documentatie; foto, video	2,500
Totaal marketing en publiciteit	**11,000**
7 Financien	
7.1 Administratiekosten	1,500
7.2 Accountantskosten	1,500
7.3 Contracten	2,000
Totaal financien	**5,000**
Subtotaal uitgaven	**256,040**
Onvoorzien	9,581
Totaal uitgaven	**265,621**

Begroting inkomsten

8 Inkomsten exploitatie	
8.1 168 overnachtingen, 120 euro , 70% bezetting	112,896
8.2 Kaartverkoop randprogramma	1,000
8.3 inkomsten uit verkoop, hergebruik	2,500
Totaal exploitatie	**116,396**
9 Fondsen en sponsoren	
9.1 Prins Bernard Cultuurfonds	7,500
9.2 Stichting Beringer Hazewinkel	10,000
9.3 Janssen's Friesche Stichting	2,500
9.4 BOEi	5,000
Totaal fondsen	**25,000**
10 Subsidies	
10.1 Voorbereidingssubsidie Provincie Drenthe	29,225
10.2 Projectsubsidie Provincie Drenthe	75,000
10.3 Gemeente Noordenveld	20,000
Totaal subsidies	**124,225**
Totaal inkomsten	**265,621**